

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Основи мовознавчих досліджень

Обов'язкова

Освітньо-професійна програма: *Українська мова та література*

Спеціальність: 035.01 „Філологія (українська мова та література)”

Галузь знань: 03 *Гуманітарні науки*

Рівень вищої освіти: *перший (бакалаврський) філологічного факультету*

Мова навчання: *українська*

Розробники: *Гуцуляк Тетяна Євгенівна*, доцент кафедри сучасної української мови,
кандидат філологічних наук

Профайл викладача

<http://clg-phil.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/30deps/50modernukrlang/20empl/gutsulyak>

<http://philology.chnu.edu.ua/?personnal>

Контактний тел. **0372-58-48-32**

E-mail: **t.gutsuliak@gmail.com; t.gutsuliak@chnu.edu.ua**

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2755>

Консультації

Очні консультації: за попередньою домовленістю;

розклад присутності: **вівторок 14. 30 – 15. 30.**

Онлайн-консультації (платформа Google Meet); розклад консультації:

вівторок 14. 30 – 15. 30.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Курс „*Основи мовознавчих досліджень*” належить до обов’язкових дисциплін у підготовці студентів-філологів третього року навчання. Теоретичне та практичне спрямування навчальної дисципліни передбачає вироблення у студентів дослідницьких навичок та вмінь. Опанування курсу сприятиме розумінню важливості наукових досліджень для розвитку української лінгвістики XXI ст., формуватиме знання про основні етапи та напрями, пов’язані з її становленням і сучасним станом. Тематичне наповнення навчальної дисципліни спрямоване на формування в студентів навиків у виконанні власних наукових досліджень – курсових та дипломних проектів, тез наукових доповідей для участі в конференціях, матеріалів статей.

Курс зорієнтовано на ознайомлення з принципами академічної доброчесності та професійної етики в навчальній та науково-дослідній діяльності.

2. Мета навчальної дисципліни полягає в тому, щоб подати студентам вичерпні знання про принципи та методіку проведення наукових мовознавчих досліджень. Сприяти підготовці до науково-дослідної роботи; формувати цілісне розуміння важливості лінгвістичних досліджень для розвитку українського мовознавства й науки загалом; виробляти навички академічного письма та дотримання принципів академічної доброчесності.

3. Пререквізити: для ефективного засвоєння курсу „*Основи мовознавчих досліджень*” студенти повинні набути знань із попередніх навчальних дисциплін „Сучасна українська мова (фонетика)”; „Сучасна українська мова (лексикологія, фразеологія і лексикографія)”; „Сучасна українська мова (морфеміка і словотвір)”; „Діалектологія української мови”; „Вступ до спеціальності”; „Вступ до мовознавства”.

4. Результати навчання

У ході вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути:

Загальних компетентностей:

ЗК 1. Уміння використовувати державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні.

ЗК 2. Уміння використовувати інформаційні й комунікаційні технології, зокрема для вирішення стандартних завдань професійної діяльності; ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати; організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ЗК 3. Здатність засвоїти принципи і правила використання чужого наукового доробку у процесі репрезентації власних наукових ідей.

Фахових компетентностей:

ФК 1. Демонструвати знання основних положень та дискусійних концепцій, пов'язаних зі сферою мовознавчих дослідження; сучасного стану й перспектив розвитку філології.

ФК 2. Володіти базовими навичками добору й аналізу мовних фактів із використанням традиційних методів і сучасних інформаційних технологій.

ФК 3. Володіти принципами академічної доброчесності. Розуміти основні положення академічного письма.

ФК 3. Розуміти лінгвістику як особливу науку, що вивчає структуру й функціонування мови; залучати для мовознавчих досліджень знання з усіх галузей мовознавства, історії української мови та сучасної української мови.

ФК 4. Володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною).

ФК 5. Володіти основними поняттями, концепціями й фактами сучасної мовознавчої науки; мати здатність оперативно засвоювати нові теорії, концепції, методики дослідження, що з'являються як у галузі філології, так і на межі різних гуманітарних наук.

ФК 6. Володіти сучасними методами отримання науково-бібліографічної інформації; виробити самостійні навички аналізу та інтерпретації наукових досліджень у галузі філології, уникаючи плагіату.

ФК 7. Демонструвати у професійних і навчальних ситуаціях академічну доброчесність та професійну етику; вміти коректно покликатися на джерела інформації в разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Програмні результати навчання:

ПР 1. Володіння концепціями гуманітарних та суспільних наук та вміннями користуватися методами цих наук у різних сферах науково-дослідницької діяльності.

ПР 2. На високому фаховому рівні використовувати державну мову в усіх сферах суспільного життя, зокрема у професійному спілкуванні, у сфері підготовки наукових текстів.

ПР 3. Уміння якісно виконувати науково-дослідну роботу; правильно окреслювати пріоритети, які забезпечують розв'язання поставленого завдання. Володіння дослідницькими навичками та вміннями пошукової роботи з науковими джерелами та фактичним матеріалом. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ПР 4. Володіти знаннями про основні причини студентського академічного плагіату; розуміти та застосовувати базові навички академічного письма, що ефективно допомагають уникати плагіату.

ПР 5. Здатність усвідомлювати роль і значення наукових досліджень для розвитку української лінгвістики ХХІ ст.

ПР 6. Уміння обґрунтовувати концептуальні основи, структуру і зміст засобів навчання (підручників, навчальних посібників, наукових праць (монографій, авторефератів, наукових статей; бібліографічних покажчиків та ін.) тощо).

ПР 7. Здатність використовувати новітні освітні технології, програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання та вміти оформити результати навчання у формі наукової доповіді, тез виступу з доповіддю; презентації чи інших наочних матеріалів (карток, порівняльних таблиць та ін.) з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Очікувані результати навчання (загальні):

Унаслідок оволодіння курсом „Основи мовознавчих досліджень”, **студент повинен знати:**

- 1) принципи організації й розвитку української мовознавчої науки на різних історичних етапах;
- 2) наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України;
- 3) визначення базових термінологічних понять „об'єкт наукового дослідження”, „предмет наукового дослідження”, „методи дослідження”, „наукова ідея, гіпотеза”, „бібліографія” та ін.;
- 4) методологію та методіку проведення наукового дослідження (зокрема підготовки курсової роботи, тез доповіді для участі в конференції);
- 5) принципи написання та оформлення наукових досліджень, передбачених для студентів (курсівих робіт, дипломних робіт, тез, анотацій, наукових статей);
- 6) специфіку побудови наукового тексту на всіх його мовних рівнях.

Студент повинен розуміти:

- 1) основні завдання навчальної дисципліни та її важливість для здобуття фаху;
- 2) сучасні принципи та методологію наукових досліджень;
- 3) важливість навчальної діяльності для майбутньої професії.

Студент повинен вміти:

- 1) обґрунтовано пояснювати основні термінологічні поняття, традиційні та нові концепції, пов'язані зі сферою наукових досліджень сучасної української мови;
- 2) володіти сукупністю знань про структуру мовної системи, уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності: аналізувати, зіставляти, групувати факти мови, використовувати методи відповідного лінгвістичного опису;
- 3) організовувати та структурувати етапи самостійних наукових досліджень (робота з науковою літературою, з фактичним матеріалом; підготовка тексту роботи);
- 4) добирати наукову літературу, аналізувати та опрацьовувати її з метою використання для підготовки наукових проектів; шукати, обирати й оцінювати якість джерел.
- 5) виокремлювати в наукових текстах основні проблеми, узагальнювати та оцінювати їх актуальність та важливість для наукової роботи;
- 6) здійснювати цитування наукових джерел та використовувати апарат зносок;
- 7) орієнтуватися в різних стандартах оформлення дібраної наукової літератури та опиратися на чинний для певного часу зразок.
- 8) правильно описувати посилання на джерело; правильно цитувати; знати про форми академічного плагіату і про шляхи запобігання йому.

5. Опис навчальної дисципліни**5. 1. Загальна інформація**

ОСНОВИ МОВОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3	90	2	14	16	–	–	56	4	Залік
Заочна	3	5	3	90	2	4	4	–	–	82	6	Залік

5. 2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Організація і розвиток української мовознавчої науки: з історії питання та сучасний стан											
<p>Тема 1.</p> <p>Розвиток українського мовознавства в кінці XIX – першій половині XX ст.: особливості історичних умов та наукової проблематики.</p> <p>Покоління мовознавців 20-х років XX ст. та їх внесок у розвиток лексикографії та термінографії української мови (О. Курило, К. Михальчук, В. Ганцов та ін.)</p>		4	4			6		1				12
<p>Тема 2.</p> <p>Проблеми нормування української літературної мови. Етапи становлення правописних норм.</p> <p>Роль С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича в утвердженні фонетичного принципу українського правопису</p>		1	1			6						12
<p>Тема 3.</p> <p>Розвиток мовознавчих досліджень у контексті становлення та діяльності Української Академії</p>		2	2			8		1				10

<p>наук (1918 р). Роль А. Крим-ського в організації мовознавчого напрямку досліджень у складі Української Академії наук</p> <p>Філологічний напрям діяльності Наукового товариства Шевченка (НТШ) та його роль у розвитку українського мовознавства. Наукові здобутки В. Гнатюка та інших представників НТШ.</p>											
<p>Тема 4.</p> <p>Наукові напрями мовознавчих досліджень, пов'язані з діяльністю Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та Інституту української мови НАН України.</p> <p>Найновіші лінгвістичні напрями дослідження мовних явищ</p> <p>Матеріали журналів „Мовознавство”, „Українська мова”, „Культура слова”, „Лексикографічний бюлетень” – як важливі науково-теоретичні джерела у здійсненні мовознавчих досліджень</p>	2	2		2	12		1	1			12
<p>Тема 5.</p> <p>Наукова спадщина та сучасні мовознавчі дослідження науковців Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича</p>	1	2			6			1			10

Теми лекційних занять

**Змістовий модуль 2.
Основні напрями мовознавчих досліджень.**

	Структура наукових робіт та методологія їх виконання										
<p>Тема 1.</p> <p>Типологія наукових робіт. Структура та методика виконання курсової роботи як одного з основних видів студентських наукових робіт</p>		1	2			6		1			6
<p>Тема 2.</p> <p>Особливості роботи з науковими джерелами: монографіями, авторефератами, науковими статтями та ін. Бібліографічні покажчики. Принципи написання анотації, тез наукової роботи.</p> <p>Причини студентського академічного плагіату.</p> <p>Основні засади академічної доброчесності у сфері запобігання антиплагіатові. Способи цитування, апарат зносок у науковому дослідженні. Стандарти оформлення списку літератури.</p> <p>Робота з інформаційними ресурсами на сайтах українських та зарубіжних академічних установ</p>		2	1		2	8		1	1		12
<p>Тема 3.</p> <p>Методи лінгвістичних досліджень</p>		1	2			4					8
Усього годин		14	16		4	56		4	4		82

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<p>Підготувати для обговорення на практичних заняттях вступну статтю Л. Т. Масенко „Мовна політика в УССР: історія лінгвоциду”, подану в збірнику „Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: Док. і матеріали” (Київ, 2006).</p> <p>Опрацювати матеріали „Реєстру репресованих слів”, уміщених у цій праці (С. 354–399)</p>	6
2.	<p>Проблеми нормування української мови: становлення українського правопису (з історії питання).</p> <p>Опрацювати праці В. Сімовича (подані в списку літератури) та В. Німчука. Підготувати повідомлення про В. Сімовича та С. Смаль-Стоцького як „упроваджувачів” фонетичного правопису</p>	6
3.	<p>Становлення Національної академії наук України. Роль А. Кримського та С. Єфремова в розвитку українського мовознавства (опрацювати праці Ю. Кочубея, Ю. Поздрань та ін. зі списку літератури).</p> <p>Роль „Російсько-українського словника” за редакцією А. Кримського та С. Єфремова в нормуванні української мови та збереженні її питомих рис</p>	8
4.	<p>Підготувати список наукових праць українських мовознавців, що працюють у тій галузі лінгвістики, що пов’язана з темою курсової роботи студента.</p> <p>Для цього обов’язково використати академічні наукові журнали „Мовознавство”, „Українська мова”, „Лексикографічний бюлетень”, „Культура слова”</p>	8
5.	<p>Роль науковців Чернівецького університету в розвитку таких напрямків мовознавства, як діалектологія, граматики, лексикологія, фразеологія й лексикографія, ономастика, історія мови та ін.</p>	6
6.	<p>Спланувати та описати структуру всіх складових частин курсової роботи, над темою якої працює студент (підготувати перспективний план)</p>	6
7.	<p>Підготувати список авторефератів, виконаних в тому напрямі дослідження, що й тема студентської наукової роботи.</p> <p>До 4–5 авторефератів зробити письмові короткі узагальнення, які можна буде використати як елемент курсової роботи в огляді наукової літератури, зважаючи на дотримання принципів академічної</p>	8

	доброчесності	
8.	<p>Ознайомитися з матеріалами праць про академічну доброчесність, застосовуючи їх для підготовки тексту курсової роботи.</p> <p>1. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. Підкомісія 303 „Академічна доброчесність” Науково-методичної комісії 15 з організаційнометодичного забезпечення вищої освіти. Київ. Міністерство освіти і науки України, 2016. 24 с.</p> <p>Шліхта Н., Шліхта І. Методичні рекомендації та програма курсу „Основи академічного письма”. URL: http://www.saiup.org.ua/resursy/osnovy-akademichnogo-pysmametodychni-rekomendatsiyi-ta-programa-kursu/</p>	4
9.	Підготувати опис методів, якими студент зможе послуговуватися під час виконання наукової роботи за обраною темою	4
Усього		56

ІНДЗ

*ІНДЗ – для змістового модуля, або в цілому для навчальної дисципліни за рішенням кафедри (викладача).

1. Підготувати список статей, монографій та авторефератів, пов'язаних з темою чи напрямком мовознавчих досліджень студента. Подати детальний огляд та аналіз кількох із них, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

2. Визначити основних представників українського та зарубіжного мовознавства, пов'язаних зі сферою наукових досліджень студента. Подати аналіз їхніх наукових здобутків та іншу історико-біографічну інформацію.

6. Система контролю та оцінювання

Засоби оцінювання:

- 1) усне опитування;
- 2) термінологічні диктанти;
- 3) самостійні та контрольні роботи;
- 4) реферати, есе з перевіркою на академічну доброчесність (в онлайн-сервісі пошуку плагіату Unicheck);
- 5) презентації результатів виконаних завдань та досліджень на практичних заняттях.

Форми поточного та підсумкового контролю:

- 1) модульні контрольні роботи;
- 2) усні відповіді студента;
- 3) письмові індивідуальні завдання з перевіркою на академічну доброчесність (в онлайн-сервісі пошуку плагіату Unicheck);
- 4) залік (усний або письмовий).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)		Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	40	100
30 балів	30 балів		

7. Рекомендована література

Основна

1. *Арнольд И. В.* Основы научных исследований в лингвистике: учеб. пособ. Москва: Высш. шк., 1991. 140 с.
2. *Бацевич Ф. С.* Філософія мови. Істрія лінгвофілософських учень: Підручник. Київ: Академія, 2008. 240 с.
3. *Белехова Л.* Современная лингвистика в Украине и мире: научные парадигмы, наработки и перспективы. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія „Лінгвістика”*. Збірник наукових праць. Випуск III. Херсон: Видавництво ХДУ, 2006. С. 9–14.
4. *Білецький А. О.* Про мову і мовознавство. Київ, 1996. С. 11–18, 125–130, 171–172.
5. *Білуха М. Т.* Методологія наукових досліджень: підручник для бакалаврів, магістрантів і аспірантів екон. спец. вищ. навч. закл. Освіти. Київ: АБУ, 2002. 480 с.
6. *Будзяк А.* Правописні ідеї С. Смаль-Стоцького. URL: https://ruj.uj.edu.pl/xmlui/bitstream/handle/item/16163/budziak_pravopisni_idei_2012
7. *Зеленько А. С.* До питання про становлення лінгвістичного детермінізму (від структурної до когнітивної семантики). Луганськ, 1999. 71 с.
8. *Євтушенко Н. І.* Контрастивний та зіставний аспекти досліджень у сучасній лінгвістичній науці [Електронний ресурс]. *Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу „Києво-Могилянська академія”*. Серія: Філологія. Мовознавство. 2014. Т. 221, Вип. 209. С. 24–28. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Npchdufm_2014_221_209_7.pdf
9. *Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л.* Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ: ЦНЛ, 2004. 212 с.
10. *Клименюк О. В.* Технологія наукового дослідження: авторський підручн. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2006. 308 с.
11. *Клименюк О. В.* Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: авторський підручн. Ніжин: Аспект-Поліграф, 2007. 398 с.
12. *Ковалик І. І.* Лінгвальні категорії, їх властивості і види. *Мовознавство*. 1980. №5.
13. *Ковалик І. І.* Мова і мовлення та форми їх існування. *Мовознавство*. 1979. №3. С. 3–9.

14. *Ковалик І. І., Самійленко С. П.* Загальне мовознавство. Історія лінгвістичної думки. Київ, 1975. 215 с.
15. *Ковбасюк Л. А., Романова Н. В.* Сучасні лінгвістичні теорії: лекційні, практичні, самостійні модулі та тести: Навчально-методичний посібник для магістрів заочної форми навчання. Херсон: Вид-во ХДУ, 2008. 96 с.
16. *Кочерган М. П.* Вступ до мовознавства: підручник. 2-ге вид. Київ: ВЦ „Академія”, 2006. 368 с.
17. *Кочерган М. П.* Загальне мовознавство: підручник. 2-ге вид. Київ: ВЦ „Академія”, 2006. 464 с.
18. *Кочерган М. П.* Мовознавство на сучасному етапі. *Дивослово*. 2003. №5. С. 24–29.
19. *Кульбабська О. В., Шатілова Н. О.* Основи мовознавчих досліджень: модульний курс: навч. Посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2016. 344 с.
20. *Лингвистический энциклопедический словарь*. Москва, 1990. 682 с.
21. *Кустовська О. В.* Методологія системного підходу та наукових досліджень. Курс лекцій. Тернопіль: Економ. думка, 2005. 124 .
22. *Леута О. І., Гончаров В. І.* Магістерське мовознавче наукове дослідження: методика, методи, написання, оформлення, захист. Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2005. 68 с.
23. *Лучик А. А.* Українська лінгвістика ХХІ ст. у координаті зіставного методу дослідження [Електронний ресурс]. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя*. Серія: Філологічні науки. 2013. Кн. 3. С. 7–12. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nzfn_2013_3_3.pdf
24. *Малімон Л. К.* Історія лінгвістичних вчень: тематичний конспект лекцій. Луцьк: РВВ „Вежа” Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. 124 с.
25. *Мартинюк А. П.* Основи наукових досліджень у лінгвістиці: навч.-метод. посіб. Харків, 2007. 40 с.
26. *Мельничук О. С.* Методологічні пошуки в нових підходах до висвітлення мови. *Мовознавство*. 1991. № 3.
27. *Мельничук О. С.* Мова як суспільне явище і як предмет сучасного мовознавства. *Мовознавство*. 1997. № 2–3. С. 3–19.
28. *Нідзельська Ю. М.* Концептологія як провідний напрям сучасної лінгвістики // *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2013. Вип. 4. С. 168–171. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/VZhDU_2013_4_33.pdf
29. *Німчук В. В.* Проблеми українського правопису ХХ – початку ХХІ ст. Кам’янець-Подільський, 2002. 116 с.
30. *Основи наукових досліджень: Методичні рекомендації до спецкурсу (для студентів ІІ курсу спеціальності „Українська мова і література”) / Уклад. Н. В. Гуйванюк.* Чернівці: ЧДУ, 1996. 19 с.
31. *Палюх О.* Правописні дебати у галицькій періодиці 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. URL: <http://www.lsl.lviv.ua/wp-content/uploads/Zb/NDI2014/JRN/PDF/17.pdf>
32. *Перебийніс В. І.* Статистичні методи для лінгвістів: навч. посіб. Вінниця: Нова книга, 2001. 168 с.
33. Рекомендації щодо забезпечення принципів академічної доброчесності. Підкомісія 303 „Академічна доброчесність” Науково-методичної комісії 15 з організаційно-

- методичного забезпечення вищої освіти. Київ. Міністерство освіти і науки України, 2016. 24 с.
34. *Русанівський В. М.* Методологія, теорія і часткові методи лінгвістичних досліджень. *Мовознавство*. 1975. № 2. С. 3–11.
 35. *Свердан М. М., Свердан М. Р.* Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Чернівці: Рута, 2006. 352 с.
 36. *Селіванова О. О.* Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд). Київ: Вид-во укр. фітосоціологічного центру, 1999. 148 с.
 37. *Селіванова О. О.* Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
 38. *Смаль-Стоцький С. Й.* Правописна справа. *Україна*. 1926, кн. IV, С. 180–191; *Лім.-Наук. Вістник*. 1926, Вип. 6 та Вип. 7–8.
 39. *Смаль-Стоцький С. Й.* Правописні непорозуміння. Чернівці, 1914.
 40. *Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф.* Руска граматика. (Вид. 1) Львів: Друкарня наукового товариства імені Шевченка, 1893 р. 175 с; Вид. 2. 1907. 246 с.
 41. *Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф.* Граматики Руської мови. Відень, 1914. Вид. 3. 202 с.
 42. *Смаль-Стоцький С., Гартнер Ф.* Граматики української (руської) мови. Вид. 4. Львів: Накладом державного видавництва шкільних книжок. 209 с.
 43. *Сухорольська С. М., Федоренко О. І.* Методи лінгвістичних досліджень: навч. посібник. Львів: Інтелект-захід, 2009. 348 с.
 44. *Тарновецька Л. О.* Мовознавча спадщина В.Сімовича і сучасність. URL: <http://kulturamovuy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine41-13.pdf>
 45. *Чемеркін С. Г.* Глобалізація і сучасні лінгвістичні процеси. *Мовознавство*. 2013. № 1. С. 59–65. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/MoZn_2013_1_9.pdf
 46. *Шевельов Ю.* Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900–1941). Стан і статус. Чернівці: Рута 1998. 208 с.
 47. *Шліхта Н., Шліхта І.* Методичні рекомендації та програма курсу „Основи академічного письма”. URL: <http://www.saiup.org.ua/resursy/osnovy-akademichnogo-ruymamethodychni-rekomendatsiyi-ta-programa-kursu/>
 48. *Штонь О. П., Буда В. А.* Курсова робота з української мови. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2002. 64 с.
 49. *Шумарова Н. П.* Мовна компетенція особистості. Соціопсихолінгвістичний аспект: автореф. дис. ... доктора філолог. наук. Київ, 1994. 16 с.
 50. *Удовиченко Г. М.* Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних вчень. Київ, 1980. 214 с.
 51. *Філософські питання загального мовознавства*. Київ: Наукова думка, 1972. С. 5–12.

8. Інформаційні ресурси

1. Добко Т., Шкаріна В. Бібліографічний покажчик у системі науково-інформаційного обслуговування користувачів. *Бібліотечний вісник*. 2015. № 6. С. 48–49. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2015_6_18
2. Журнал „Мовознавство” URL: <http://www.inmo.org.ua/jm.html>

3. Журнал „Культура слова”. URL: <http://www1.nas.gov.ua/INSTITUTES/IUM/E-LIBRARY/KS/Pages/default.aspx>
4. Журнал „Українська мова”. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/e-library/ukrajinska-mova/Pages/default.aspx>
5. Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Відділ української мови. URL: http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/organization/departments/info/?ci_locationid=4
6. Історія Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України. URL: <http://www.inmo.org.ua/history.html>
7. Історія Інституту української мови НАН України. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Pages/default.aspx>
8. Купчинський О. А. Наукове товариство ім. Шевченка у Львові. *Енциклопедія історії України*: Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: В-во „Наукова думка”, 2010. 728 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Naukove_Lvovi.
9. Курило О. Уваги до сучасної української літературної мови (1920; 6-те вид. – 2004). URL: <http://inmo.org.ua/history/famous-workers/olena-borisivna-kurilo.html>
10. Лексикографічний бюлетень. URL: <http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/lb/Pages/default.aspx>
11. Методи лінгвістичних досліджень. URL: <http://knowledge.allbest.ru/languages/2c0a65625b3ac68a5c53b88521>
12. Методы лингвистических исследований. URL: <http://www.ranez.ru/article/id/420>
13. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності URL: http://www.chnu.edu.ua/res//chnu.edu.ua/akadem_dobr/met_rek_mon_akad_dobr.pdf
14. Методология лингвистики. URL: http://www.krugosvet.ru/enc/gumanitarnye_nauki/lingvistika/METODOLOGIYA_LINGVISTIKI.html
15. Науковий збірник „Діалектологічні студії” Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. URL: <http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/publications/materials/dial-studiji/>.
16. Словники України on-line. URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
17. Українська мова: Енциклопедія. Київ: Вид-во „Укр. енцикл.” ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с. URL: <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>.
18. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. URL: <http://www.ulif.org.ua/>.
19. Шерех Ю. Всеволод Ганцов. Олена Курило. Вінніпег: Український Народний Дім в Торонто, 1954. 78 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Sheveliov_Yurii/Vsevolod_Hantsov_Olena_Kurylo.
20. Шерех Ю. Кость Михальчук. Вінніпег: Український Народний Дім в Торонто, 1952. 39 с. URL: <http://movahistory.org.ua/wiki>.
21. Шевельов Ю. Покоління двадцятих років в українському мовознавстві. *Збірник на пошану українських учених знищених большевицькою Москвою* / Ред. М. Овчаренко. Париж; Чикаго: Накладом Осередку праці НТШ в Чикаго, 1962. 355 с. // *Записки НТШ* / Іст.-філософ. секція; Т. 173. Автори статей: Н. Полонська-Василенко,

М. Овчаренко, Г. Костюк, Б. Кравців, Ю. Шевельов, М. Дольницький та ін. URL:
https://chtyvo.org.ua/authors/Naukove_tovarystvo_imeni_Shevchenka/Zapysky_Tom_17_3_Zbirnyk_na_poshanu_ukrainskykh_uchenykh_znyschenykh_bolshevytskoiu_Moskvoiu